

แบบรายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบล
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จของการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

สารบัญ

หน้า

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลสระบัว

๑

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๑

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๗

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

๑๐

๑.๔ สินค้าเอกลักษณ์ที่สำคัญ

๑๐

๑.๔.๑ ชนิดสินค้า ข้าว

๑๐

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

๑๖

๑.๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

๒๑

การจัดทำ TOWS Matrix

๒๒

บรรณานุกรม

๒๔

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่ ๑	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑
ตารางที่ ๒	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๒
ตารางที่ ๓	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๓
ตารางที่ ๔	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๔
ตารางที่ ๕	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๕
ตารางที่ ๖	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ตารางที่ ๗	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ตารางที่ ๘	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖
ตารางที่ ๙	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ตำบลสระบัว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗
ตารางที่ ๑๐	แสดงทรัพยากรดิน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗
ตารางที่ ๑๑	แสดงจำนวนแหล่งน้ำ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๙
ตารางที่ ๑๒	แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๑
ตารางที่ ๑๓	แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๕
ตารางที่ ๑๔	แสดงปริมาณการปลูกอ้อย ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๗
ตารางที่ ๑๕	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๙
ตารางที่ ๑๖	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๑๖
ตารางที่ ๑๗	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๒๒

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๒
ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๓
ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๔
ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๕
ภาพที่ ๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๘
ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๘
ภาพที่ ๗ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๙
ภาพที่ ๘ แสดงแหล่งน้ำผิวดินตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๙
ภาพที่ ๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๐
ภาพที่ ๑๐ แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๑
ภาพที่ ๑๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๒
ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๖
ภาพที่ ๑๓ แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๖

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลสระบัว

๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

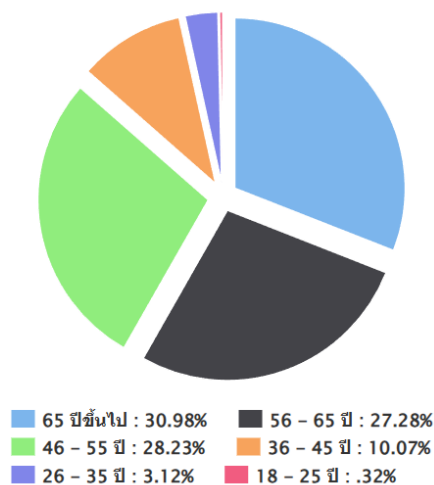
ตำบลสระบัว มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๑,๕๖๙ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๒๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๘ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี จำนวน ๔๒๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒๘ อายุระหว่าง ๕๖-๖๕ ปี จำนวน ๔๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒๓ อายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๗ อายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี จำนวน ๔๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๒ และอายุระหว่าง ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๔๒๘.๐๐	๓๐.๙๘
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๒๘.๐๐	๒๗.๒๘
๔๖ - ๕๕ ปี	๔๔๓.๐๐	๒๘.๒๓
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๕๘.๐๐	๑๐.๐๗
๒๖ - ๓๕ ปี	๔๙.๐๐	๓.๑๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๕.๐๐	๐.๓๒
รวม	๑,๕๖๙.๐๐	๑๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ภาพที่ ๑ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลสระบัว อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

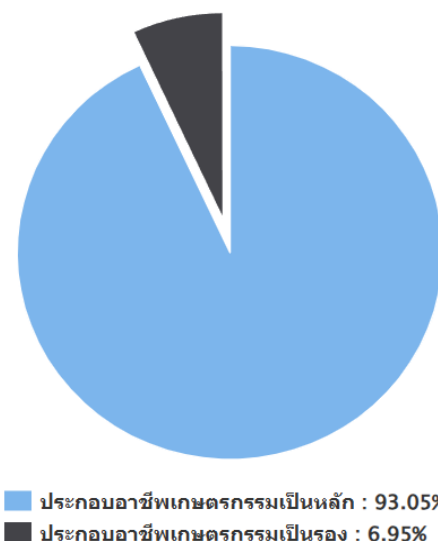
ตำบลสระบัว มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑,๔๖๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๐๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๑๐๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙๕ %

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลสระบัว อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๔๖๐.๐๐	๙๓.๐๕
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑๐๙.๐๐	๖.๙๕

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ภาพที่ ๒ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

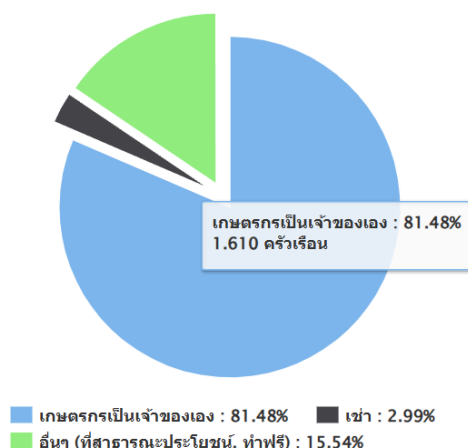
ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลสระบัว ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๑,๖๑๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๔๘ รองลงมาคืออื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๓๐๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๔ และเช่า จำนวน ๕๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑,๖๑๐.๐๐	๘๑.๔๘
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๓๐๗.๐๐	๑๕.๕๔
เช่า	๕๙.๐๐	๒.๙๘

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๓ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

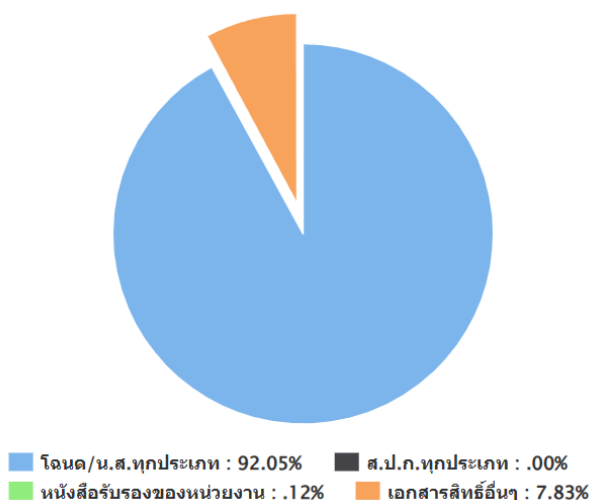
เกษตรกรตำบลสระบัว มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๑,๕๔๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๕ รองลงมาคือแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑๓๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๓ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๒ ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ ๐.๑๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๑,๕๔๐.๐๐	๐.๐๐	๒.๐๐	๑๓๑.๐๐	๑,๖๗๓.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

ภาพที่ ๔ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand พ.ศ. ๒๕๖๓)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลสระบัว มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๒ กลุ่ม มีสมาชิก ๒๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒ กลุ่ม สมาชิก ๒๐ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๑๐ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๓ แห่ง สมาชิก ๙๑ ราย

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)
ชีเหล็ก	๒	๒๐	๒	๒๐	๑	๑๐	๑๓	๙๑

ที่มา : กลุ่มงานสถาบันอำเภอปทุมรัตต์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลสระบัว มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๐ ศูนย์ และศพก.เครือข่าย ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๐ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๑ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๐ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๐ ศูนย์

ตารางที่ ๖ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลสระบัว อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบลหลัก	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศดปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏินูป	
ชีหลัก	-	๑	๑	-	๑	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบุพมรัตน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลสระบัว มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๔๓ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๒๓ ราย หมอหินอาสา ๑ ราย อาสาปศุสัตว์ ๑๗ ราย ประมงอาสา ๑ ราย และครูบุญชีอาสา ๑ ราย อย่างไรก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรตำบลสระบัว อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอหิน อาสา	เกษตรกร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏินูปที่ดิน
ชีหลัก	๐	๑	๑	๑๗	๑	๒๓	๐	๐	๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบุพมรัตน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน (ไม่มี)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตำบลสระบัว มีศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมหลัก พืชผัก จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๘ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลสระบัว อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์
		หมู่	ตำบล		
ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	พืชผัก	๑๑	สระบัว	นางพวงผกา ศิริเวช	๐๖๑๐๕๐๗๘๓๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างภูมิ, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ตำบลสระบัว มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๘ กลุ่ม ได้แก่

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่	ชื่อกกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	วิสาหกิจชุมชนผลิตข้าวอินทรีย์บ้านโนนท่อน	ข้าว	๓๒	๓๕๘.๐	นายสำผัสต์ เกลี้ยงกลม	๐๘๑-๑๘๔๒๐๐๖
๒	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ม.๔ ต.สระบัว	ข้าว	๕๐	๖๑๓.๕	นายธวัชชัย สมบูรณ์พันธุ์	๐๘๕-๑๖๗๘๑๖๐
๓	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ม.๗ ต.สระบัว	ข้าว	๖๖	๕๒๖	นายประพันธ์ สงค์มา	๐๘๒-๙๙๒๔๙๘๗
๔	นาแปลงใหญ่บ้านสระบัว ม.๑๕ ต.สระบัว	ข้าว	๓๓	๓๕๖	นางหนูแดง มูลจันทร์	๐๙๘-๖๕๓๕๙๐๗
๕	นาแปลงใหญ่บ้านดอนตู ม.๕ ต.สระบัว	ข้าว	๕๖	๑,๑๐๓	นส.สุศรีใส ไชยสงคราม	๐๙๖-๕๕๒๑๐๑๗
๖	กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านหนองมะเขือ ม.๙ ต.สระบัว	ข้าว	๖๙	๖๔๕	นายทวี ศรีนวลจัน	๐๙๐-๙๖๘๑๗๙๒
๗	นาแปลงใหญ่บ้านสะแบง ม.๒ ต.สระบัว	ข้าว	๕๓	๗๓๕	นายอมร อามาศย์เสนา	๐๖๑-๗๓๙๒๙๙๙
๘	นาแปลงใหญ่บ้านบัวขาว ม.๑๖ ต.สระบัว	ข้าว	๔๖	๖๙๙	นางมณี นามพิลา	๐๘๗-๒๑๗๔๐๘๖

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

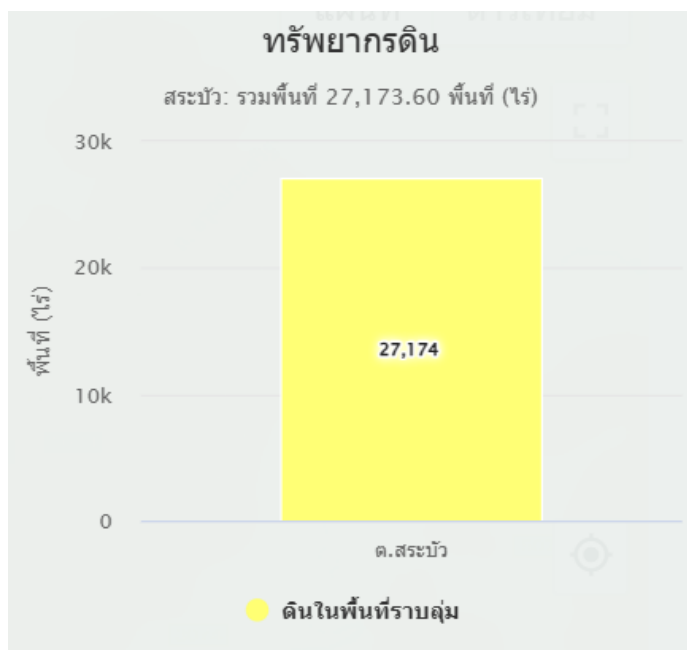
๑) ทรัพยากรดิน

ดินในพื้นที่ตำบลชีเหล็ก มีพื้นที่ ๒๗,๑๗๔ ไร่ พื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีเนื้อที่ ๒๗,๑๗๔ ไร่

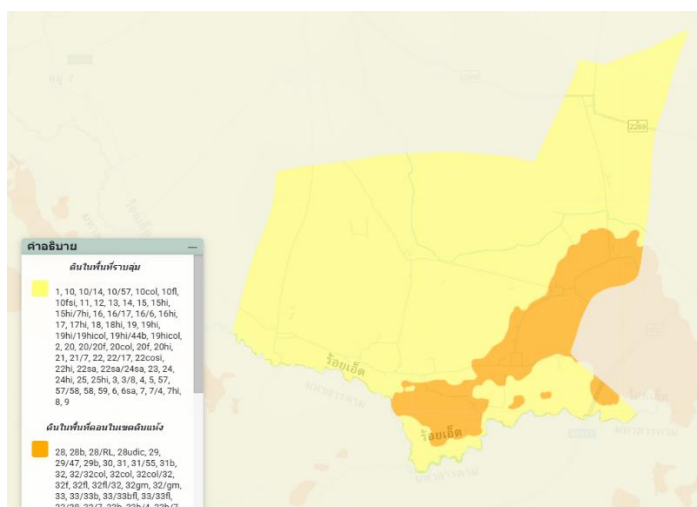
ตารางที่ ๑๐ แสดงทรัพยากรดินตำบลชีเหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๒๗,๑๗๔	๑๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินตำบลสระเบบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๖ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดินตำบลสระเบบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลสระเบบัว เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๘ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลตำบลชีเหล็ก ๑๓ บ่อ

๑.๓ สีน้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินน้ำ GI

ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ (Thung Kula Rong-Hai Thai Hom Mali Rice : TKR) หมายถึง ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง และข้าวขาว ที่แปรรูปมาจากข้าวเปลือกพันธุ์ข้าวหอมที่ไวต่อช่วงแสง คือ พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ซึ่งปลูกในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ในฤดูนาปี และมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ ข้าวเปลือกมีสีฟาง เมล็ดข้าว ยาว เรียว และเมล็ดไม่มีหาง ข้าว เมล็ดข้าวที่ผ่านการสีแล้ว จะมีความเลื่อมมัน จมูกข้าวเล็ก เมื่อหุงแล้วจะมีกลิ่นหอมและนุ่ม มีความยาวมากกว่า ๗.๐ มิลลิเมตร สัดส่วนความยาวต่อความกว้าง มากกว่า ๓.๒ มีท้องไข่ น้อยกว่าร้อยละ ๖ ตำบลสระบัวมีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๒๖,๘๖๑ ไร่

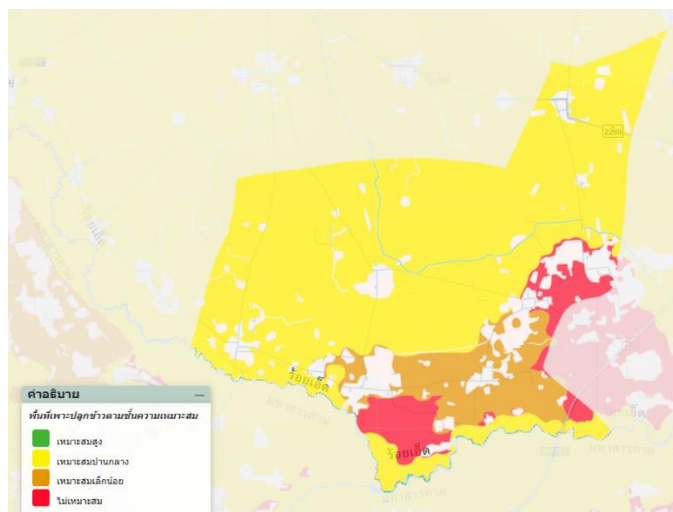
๑.๔ สีนน้ำเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินน้ำ ข้าว

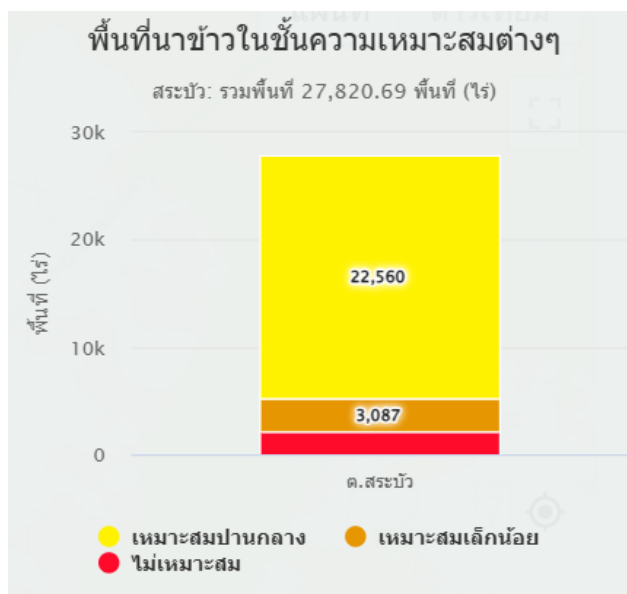
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลสระบัว มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๒๗,๘๒๐.๖๙ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๒๒,๘๒๐.๖๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๐๙ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓,๐๘๖.๖๖ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๑๑.๐๙ พื้นที่ไม่เหมาะ (N) จำนวน ๒,๑๗๔.๐๓ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๗.๘๑

ภาพที่ ๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๐ แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอบุษราคัม จังหวัดร้อยเอ็ด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

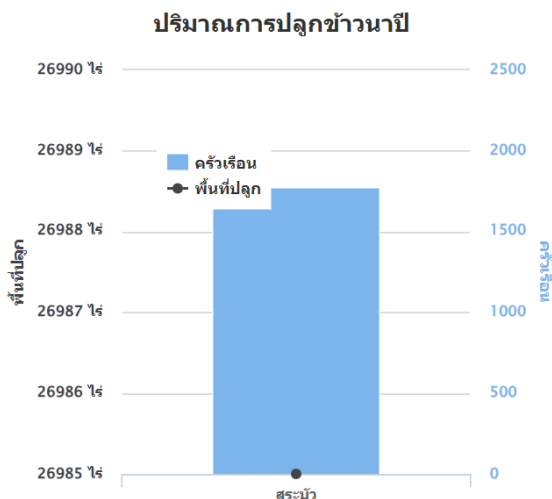
๒) พื้นที่ปลูก

ตำบลสระบัว มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๒๖,๙๘๕.๐๐ ไร่ คราวเรือนเกษตรกร ๑,๗๗๙
ครัวเรือน และมีพื้นที่เก็บเกี่ยว ๒๖,๙๘๕.๐๐ ไร่

ตารางที่ ๑๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอบุษราคัม จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
สระบัว	๑,๗๗๙	๒๖,๙๘๕.๐๐	๒๖,๙๘๕.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, พ.ศ.๒๕๖๗

ภาพที่ ๑๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลสระบัว อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน

(ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

ตำบลซึ่งหลักส่วนใหญ่จะปลูกข้าวเจ้า โดยใช้พันธุ์ขาวดอกมะลิ๑๐๕ และมีบางส่วนปลูกข้าวเหนียว โดยใช้พันธุ์ กข๖

(๒) การเตรียมดิน

- การเตรียมดินสำหรับการทำนาด้วยวิธีปักดำ โดยการไถเพื่อทำการพลิกดินชั้นล่างขึ้นมา สัมผัสออกซิเจนรวมถึงเป็นการตากดินเพื่อทำลายวัชพืชด้วย โดยทิ้งไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ จากนั้นให้ทำการไถแปรอีกครั้ง เพื่อเอาเศษซากพืชออกจากแปลงนาเป็นการพลิกดินที่กลบขึ้นมาเพื่อทำลายวัชพืชที่เกิดขึ้นมาใหม่ และยังเป็น การย่อยดินให้มีขนาดเล็กลง จากนั้นจะทำการคราดเพื่อเอาเศษ วัชพืชออกจากแปลง และเป็นการปรับระดับพื้นที่ให้มีความสม่ำเสมอจนสามารถตกกล้าและปักดำได้

- การเตรียมดินสำหรับการทำนาด้วยวิธีการหว่านหรือหยอดข้าวแห้ง เป็นการเตรียมดินใน ขณะที่ไม่มียังมีน้ำขังในแปลงนา โดยไถดะลึกลงไปประมาณ ๑๕ - ๒๐ เซนติเมตร พลิกกลับหน้าดินทิ้งไว้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์เพื่อให้ดินชั้นล่างรับออกซิเจนจากอากาศซึ่งเป็นการกำจัดวัชพืช โรคพืชและแมลงศัตรูข้าว จากนั้นไถแปร ๑-๒ ครั้ง เพื่อกำจัดวัชพืชและย่อยดิน หว่านเมล็ดข้าวแห้งหรือหยอดเมล็ดเสร็จแล้วคราดกลบเมล็ด

(๓) การปลูก

ตำบลสระบัว ส่วนใหญ่ทำนาหว่านประมาณ ๙๐ % ทำนาดำประมาณ ๑๐ %

- การทำนาหว่าน เป็นการปลูกข้าวโดยเอาเมล็ดพันธุ์หว่านลงในพื้นที่ที่ได้มีการไถเตรียมแล้ว การทำนาหว่านจะมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ การหว่านเมล็ดข้าวแล้วจึงไถกลบข้าว โดยขั้นแรกจะทำการไถตะกอนจากนั้นก็หว่านเมล็ดข้าวแล้วทำการไถกลบข้าวและวัชพืชไปพร้อมกันเพื่อให้เป็นปุ๋ยสำหรับข้าว และอีกแบบหนึ่งสำหรับการปลูกข้าวโดยการหว่านแล้วจึงทำการคราดกลบ โดยจะทำการไถกลบวัชพืชให้ตายก่อนจึงทำการหว่านเมล็ดข้าวลงไปในการแปลงนาแล้วทำการคราดกลบเมล็ดข้าว สำหรับเมล็ดข้าวที่ใช้ในการหว่านจะมีทั้งแบบการหว่านแห้งซึ่งเป็นการหว่านเมล็ดข้าวแห้งที่ไม่ได้แช่น้ำก่อนลงไปในการแปลงนาที่มีน้ำบ้างแห้งสลับกันไป และอีกแบบคือการหว่านได้น้ำ เป็นการหว่านเมล็ดข้าวที่ทำการแช่น้ำก่อนประมาณ ๒ วันเพื่อให้รากงอกก่อนแล้วนำไปหว่านลงในแปลงนาที่มีน้ำขังอยู่

- การทำนาดำ เป็นการทำนาโดยวิธีการใช้ต้นกล้าปักดำลงในแปลงนา โดยจะทำกันในช่วงที่มีฝนตกชุก หรือในท้องนาที่มีน้ำท่วมพอที่จะสามารถปักดำได้ ขั้นแรกจะต้องมีการเตรียมแปลงไว้สำหรับเพาะต้นกล้าเสียก่อน จากนั้นชาวนาจะนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำไว้ประมาณ ๑-๒ คืน เมื่อรากงอกแล้วก็จะไปหว่านลงในแปลงที่เตรียมไว้สำหรับเพาะกล้า เมื่อดันกล้ามีอายุ ๒๕-๓๐ วัน จะถอนต้นกล้าแล้วมัดรวมไว้เป็นกำๆ ขนาดพออุ้มได้หากปลายยาวก็จะตัดปลายใบข้าวเสียก่อน แล้วจึงนำไปปักดำที่แปลงนาที่ได้ทำการไถและคราดไว้แล้ว สำหรับระยะห่างในการดำหากพื้นที่อุดมสมบูรณ์ก็จะปลูกห่างกว่าพื้นที่ไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์เพราะต้นข้าวจะกอใหญ่เบียดกันแน่น ทำให้รวงข้าวรับแสงไม่ค่อยดี

(๔) ระบบการให้น้ำ

ตำบลสระบัวอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลเป็นหลัก และบางพื้นที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถสูบน้ำเข้าแปลงได้

(๕) การดูแลรักษา

- ระดับน้ำ ตั้งแต่เริ่มหว่านจนข้าวแตกกอ ระดับน้ำไม่ควรเกิน ๕ เซนติเมตร เมื่อข้าวแตกกอเต็มที่ ระดับน้ำอาจเพิ่มสูงขึ้นได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องสูบน้ำบ่อย ๆ แต่ไม่ควรเกิน ๑๐ เซนติเมตร เพราะถ้าระดับน้ำสูงจะทำให้ต้นข้าวที่แตกกอเต็มที่แล้ว เพิ่มความสูงของต้น และความยาวของใบ โดยไม่ได้ประโยชน์อะไร เป็นเหตุให้ต้นข้าวล้ม เกิดการทำลายของโรคและแมลงได้ง่าย

- การกำจัดวัชพืช การใช้มือถอนหรือเครื่องมืออื่น เช่น มีด จอบ เสียม ไถ ฯลฯ การกำจัดวัชพืชในแปลงข้าวไร่ ควรทำภายใน ๔๐ วันหลังข้าวงอก ประมาณ ๒-๓ ครั้ง หากทำการกำจัดวัชพืชเมื่อข้าวมีอายุมากจะมีผลกระทบต่อผลผลิตของข้าว เนื่องจากข้าวจะเข้าสู่ระยะสร้างรวงหรือตั้งท้อง ในระยะนี้ข้าวจะยึดลำต้นสูงกว่าวัชพืช เช่นเดียวกับข้าวนาที่สูง ควรเก็บวัชพืชในนาทิ้งออกเป็นต้นเล็กๆหรือเศษวัชพืชที่ตกค้างจากการเตรียมดิน ในระยะ ๒-๔ สัปดาห์ประมาณ ๑-๒ ครั้งหรือมากกว่า หากมีจำนวนวัชพืชมากการกำจัดวัชพืชด้วยมือแต่ละครั้งควรห่างกันประมาณ ๒ สัปดาห์

- การป้องกันศัตรูศัตรูอื่น ศัตรูศัตรู เช่น นก หนู เข้าทำลาย การป้องกันอาจทำได้หลายวิธี เช่น สร้างกับดัก ทำหุ่นไล่กา ใช้คนไล่ การปลูกเป็นผืนใหญ่ การเลือกปลูกพันธุ์ที่มีการออกดอกพร้อมกัน หรือปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด แตง เพื่อล่อสัตว์ประเภทฟันแทะ

(๖) การใส่ปุ๋ย

- ก่อนการปลูก เมื่อไถดะใส่วัสดุอินทรีย์บำรุงดิน เช่น มูลสัตว์ ปุ๋ยหมัก เป็นต้น ประมาณ ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม ต่อไร่ หรือใช้เศษใบไม้ในอัตราประมาณ ๑๐๐-๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะกล้า ใส่ปุ๋ยธาตุอาหารทั้ง ๓ ธาตุ ไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และ โพแทสเซียม (K) ให้ใส่พร้อมกัน อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะข้าวสร้างรวงอ่อน หรือ กำเนิดช่อดอก ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (N) อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

- ระยะข้าวตั้งท้อง ใส่ปุ๋ยยูเรีย อัตรา ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา ๑๐ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวข้าวเมื่อถึงระยะสุกแก่เหมาะสมคือ ๒๘-๓๐ วันหลังออกดอก มีการเก็บเกี่ยวสองลักษณะคือ แรงงานคนโดยการใช้เคียวเกี่ยวข้าวที่หลาย ๆ รวง และเก็บเกี่ยวโดยเครื่องเกี่ยวนวด ใช้เวลาเก็บเกี่ยวเร็ว แต่ข้าวมีความชื้นสูงประมาณ ๒๕-๓๐%

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- การนวดโดยใช้เครื่องนวด ปัจจุบันยังนิยมใช้กันอยู่ในบริเวณที่ยังไม่มีรถเกี่ยวนวดใช้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มีเครื่องทำความสะอาดอยู่ในตัวทำให้สะดวกและรวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายต่ำ เหมาะแก่เกษตรกรที่มีการทำนามาก ๆ และใช้คนเกี่ยว

- การใช้เครื่องเกี่ยวนวด เครื่องจะทำการเกี่ยวและนวดข้าวออกมาเลยเมล็ดข้าวที่นวดได้จะออกมา จากเครื่องนวดและบรรจุในถังเก็บหรือในกระสอบ

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ระยะปลูกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี หนานาน ต่อโรคและแมลง และเดินสำรวจแปลงข้าว หากพบโรคและแมลง ดำเนินการกำจัดโดยใช้ทั้งชีวภัณฑ์และสารเคมีตามลักษณะอาการ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลสระบัว มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					←	△	→			←	▽	→
สัญลักษณ์				↔ ช่วงฤดูปลูก		△ ปลูกสูงสุด						
				↔ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว		▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด						

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลสระบัว มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ	บาท
ค่าเตรียมดิน	๖๐๐-๘๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์	๑๐๐-๖๐๐
ค่าปุ๋ย	๕๐๐-๑๐๐๐
ค่าสารเคมีกำจัดโรค-แมลง	๑๐๐-๔๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐-๖๐๐
ค่าขนส่ง	๑๐๐-๒๐๐
ค่าแรง	๓๐๐-๕๐๐
รวม	๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาดข้าวหอมมะลิ ๑๐๕

ผลผลิตถูกขายผ่านโรงสีโดยตรงมากที่สุดโรงสีขนาดใหญ่ที่เป็นจุดรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ซึ่งเป็นการส่งเสริมการผูกขาดในตลาดข้าวให้กับโรงสีขนาดใหญ่รองลงมาขายผ่าน ผู้รวบรวมท้องถิ่น/ท่าข้าว และขายผ่านสถาบันเกษตรกร เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลชีเหล็ก อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป (ไม่มี)

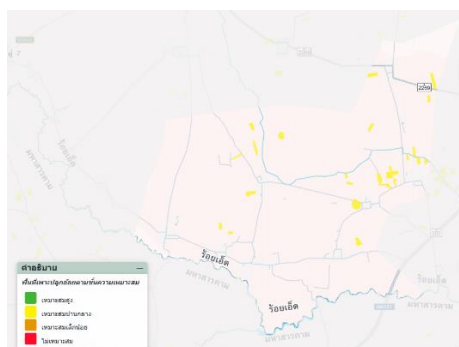
๓) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ไม่มี)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

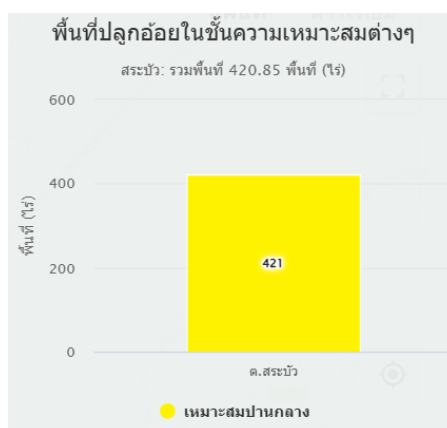
๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลสระบัว มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมด จำนวน ๔๒๑ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๔๒๑ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ภาพที่ ๑๒ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลสระบัว อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๓ แสดงชั้นความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลสระบัว อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) พื้นที่ปลูก

ตำบลสระบัว มีพื้นที่การปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๘.๐๐ ไร่ ครั้วเรือนเกษตรกร ๑ครั้วเรือน และมีพื้นที่เก็บเกี่ยว ๘.๐๐ไร่

ตารางที่ ๑๔ แสดงปริมาณการปลูกอ้อย ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตำบล	ครั้วเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
สระบัว	๑	๘.๐๐	๘.๐๐

ที่มา : Farmer Analytic System of Thailand, พ.ศ.๒๕๖๗

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี

ตำบลสระบัว ปลูกอ้อยโรงงาน โดยใช้พันธุ์พันธุ์ขอนแก่น ๓ ผลผลิตอ้อยปลูก ๑๗-๒๒ ตันต่อไร่ อ้อยต่อ ๑ ๑๖ ตันต่อไร่ ผลผลิตน้ำตาล ๒.๔๓ ตันซีซีเอสต่อไร่ ซีซีเอส ๑๔.๓-๑๕.๙ ไม่ออกดอก น้ำหนักและความหวานสูง กาบใบแหลม เก็บเกี่ยวง่าย ด้านทานโรคเส้ดำและ โรคเหี่ยวเน่าแดงปานกลาง เหมาะสมกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพื้นที่ปลูกที่เป็นดินร่วนปนทราย

(๒) การเตรียมดิน/การเตรียมท่อนพันธุ์

- การเตรียมดิน การปลูกต้นฤดูฝนไถพรวน ๑-๒ ครั้ง ถ้าปลูกปลายฤดูฝน ไถพรวน ๒-๓ ครั้ง การไถระเบิดดินดาน ควรไถในพื้นที่ที่ดินมีการอัดแน่น ที่ระดับความลึก ๒๐-๔๐ เซนติเมตร โดยไถให้ลึก ๕๐ เซนติเมตร

- การเตรียมท่อนพันธุ์ ใช้ท่อนพันธุ์อ้อยจากแปลงที่ไม่มีโรคและ แมลงระบาด การปลูกต้นฤดูฝน ใช้ท่อนพันธุ์อายุ ๘-๑๐ เดือน การปลูก ปลายฤดูฝน ใช้ท่อนพันธุ์อายุ ๑๐-๑๑ เดือน ตัดลำอ้อยชิดดิน ตัดยอดอ้อย ต่ำกว่าคอใบสุดท้าย ๒๐ เซนติเมตร ลอกกาบใบแล้วนำไปปลูก

(๓) การปลูก

การปลูก ยกร่องปลูก ระยะระหว่างร่อง ๑.๓๐-๑.๕๐ เมตร ปลูกแบบ แถวเดี่ยวสำหรับอ้อยที่มีการแตกกอมากหรือปานกลาง ปลูกแบบแถวคู่ สำหรับอ้อยที่มีการแตกกอน้อย ระยะระหว่างแถวคู่ ๓๐-๕๐ เซนติเมตร ปลูกแบบวางลำในร่องอ้อยหรือใช้รถปลูก โดยให้ส่วนโคนและยอดอ้อย การไถเตรียมดิน การยกร่องเพื่อปลูกอ้อย เทคโนโลยีการผลิตอ้อย ๕ การดูแลรักษา การให้น้ำ ดินร่วนและดินร่วนเหนียว ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก ส่วนดินทรายให้น้ำตามร่องก่อนปลูก ในช่วงอายุ ๑-๑๐ เดือน ไม่ควรให้ อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนาน ๒๐ และ ๓๐ วัน ตามลำดับ

งดให้น้ำก่อน เก็บเกี่ยว ๒ เดือน ถ้ามีฝนตกต้องระบายน้ำออกทันที และควรให้น้ำทันที หลังตัดแต่งตออ้อย สลับเกยกัน ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร แล้วใช้มีดตัดลำอ้อยเป็นท่อนยาว ประมาณ ๓๐ เซนติเมตร กลบดิน ใช้อัตราท่อนพันธุ์ ๘๐๐-๑,๐๐๐ ลำต่อไร่ หรือ ๑.๐-๑.๕ ต้นต่อไร่ ขึ้นกับคุณภาพท่อนพันธุ์และระยะปลูก

(๔) ระบบการให้น้ำ

การให้น้ำ ดินร่วนและดินร่วนเหนียว ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูก ส่วนดินทรายให้น้ำตามร่อง ก่อนปลูก ในช่วงอายุ ๑-๑๐ เดือน ไม่ควรให้ อ้อยขาดน้ำติดต่อกันนาน ๒๐ และ ๓๐ วัน ตามลำดับ งดให้น้ำก่อน เก็บเกี่ยว ๒ เดือน ถ้ามีฝนตกต้องระบายน้ำออกทันที และควรให้น้ำทันที หลังตัดแต่งตออ้อย

(๕) การดูแลรักษา

- หลักการกำจัดวัชพืช ไถ ๑-๒ ครั้ง ตากดิน ๗-๑๐ วัน พรวนดินแล้ว คราดเก็บเศษซาก ราก เหง้า หัว และไหลวัชพืชออกจากแปลงก่อนปลูก กำจัดวัชพืชด้วยแรงงาน หรือเครื่องจักรกล หรือปลูกพืชคลุมดิน ใช้ใบอ้อย คลุมดิน หรือพ่นสารเคมี อะทราซีน ไดยูรอน หรืออะมีทรีน ก่อนอ้อยและ วัชพืชงอก และไกลโฟเซต หลัง วัชพืชงอก

(๖) การใส่ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ย ควรมีการวิเคราะห์ตัวอย่างดินก่อนปลูกและใช้ปุ๋ยอัตรา ตามค่าวิเคราะห์ดิน การใส่ปุ๋ย อ้อยปลูก ควรแบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ใส่รองพื้นพร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารครบทั้ง N-P-K เช่น ปุ๋ยเกรด ๑๖-๑๖-๘ ครั้งที่ ๒ และ ๓ ใส่เมื่ออ้อยอายุ ๓-๔ เดือน และ ๕-๖ เดือน หรือดินมีความชื้น ใช้ปุ๋ยเกรด ๔๖-๐-๐ หรือ ๒๑-๐-๐ และปุ๋ยเกรด ๐-๐-๖๐ โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนกลบ

(๗) การเก็บเกี่ยว

- ตัดอ้อยชิดดิน อ้อยที่ไม่ออกดอก ตัดยอดอ้อยต่ำกว่าจุดคอใบ ประมาณ ๒๕-๓๐ เซนติเมตร ส่วนอ้อยที่ออกดอกตัดต่ำกว่าใบธง ๑๐๐-๑๕๐ เซนติเมตร กรณีใช้เครื่องเก็บเกี่ยว ตั้งใบมีดล่างให้ชิดดิน ใบมีดบนให้ได้ระดับกับความสูงของอ้อยตรงจุดที่จะตัด ตัดอ้อยที่สุกแก่ก่อน นำอ้อยที่ตัดแล้วเข้าโรงงานให้เร็วที่สุด อ้อยไฟไหม้ต้องตัดเข้าโรงงาน ภายใน ๔๘ ชั่วโมง

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

- การดูแลรักษาตออ้อย ให้กำจัดวัชพืชทันทีหลังเก็บเกี่ยว จากนั้นให้น้ำ อ้อยต่อที่มีใบคลุมดิน ใช้เครื่องสับใบอ้อยระหว่างแถว สับใบอ้อยคลุมเคล้า ลงดิน ในอ้อยต่อที่เผาใบ ให้ไถพร้อมลงรีปเปอร์ ให้น้ำทันที และพ่นสารกำจัด วัชพืชตามคำแนะนำ

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู

ระยะปลูกใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี หนานาน ต่อโรคและแมลง และเดินสำรวจแปลงอ้อย หากพบโรคและแมลง ดำเนินการกำจัดโดยใช้ทั้งชีวภัณฑ์และสารเคมีตามลักษณะอาการ

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลสระบัว มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว			△									▽
สัญลักษณ์ ←→ ช่วงฤดูปลูก ←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว △ ปลูกสูงสุด ▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด												

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลสระบัว มีต้นทุนการผลิตข้าว เป็นเงิน ๘,๐๐๐ - ๙,๐๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๑๕ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยต่อไร่ ปี ๒๕๖๗ ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ	บาท
ค่าเตรียมดิน	๖๐๐-๘๐๐
ค่าท่อนพันธุ์	๑,๐๐๐-๑,๖๐๐
ค่าปุ๋ย	๑,๕๐๐-๒,๐๐๐
ค่าสารเคมีกำจัดโรค-แมลง	๕๐๐-๑,๐๐๐
ค่าเก็บเกี่ยว	๕๐๐-๖๐๐
ค่าขนส่ง	๓๐๐-๕๐๐
ค่าแรง	๒,๐๐๐-๓,๐๐๐
รวม	๘,๐๐๐ - ๙,๐๐๐

(ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอปทุมรัตน์, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

(๑) วิธีการตลาดอ้อย

ผลผลิตถูกขายผ่าน ผู้รวบรวมท้องถิ่น และศูนย์รับซื้อของโรงงาน

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ (ไม่มี)

๑.๕ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทาง การแก้ไข

ตารางที่ ๑๖ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่ม ของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิต สินค้าและ การตลาด ๑. ข้าว	๑. ภัยพิบัติ (แล้ง) ๒. การระบาดของโรค-แมลง ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ๔. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๕. ขาดแคลนแหล่งเงินทุน	๑. วางแผนระบบน้ำ ๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ๓. ให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี ๔. จัดทำแปลงพยานเตือนการระบาดของศัตรูพืช ๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มผลิต พันธุ์ เมล็ดพันธุ์ ใช้เองรวมกลุ่มกัน	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกร และองค์กร เกษตรกร ๑. การรวมกลุ่ม	๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร	๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต ๒. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง
ด้านการแปรรูป ผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์ ๑. การแปรรูป ข้าว	๑. ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป ๒. ขาดเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ๓. ขาดมาตรฐานการรับรอง คุณภาพ	๑. จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพและขอการรับรอง ๒. ศึกษานวัตกรรมแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความ เชี่ยวชาญ	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง

การจัดทำ TOWS Matrix

ตารางที่ ๑๗ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S) - พื้นที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าวหอมมะลิ - เกษตรกรมีความชำนาญในการผลิตข้าว - ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล - ผลผลิตข้าวสามารถนำไปแปรรูปได้หลากหลาย	จุดอ่อน (W) - แหล่งน้ำไม่เพียงพอ - เกษตรกรสูงอายุ - เกษตรกรไม่ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ - พันธุ์ข้าวไม่ต้านทานโรค - เมล็ดพันธุ์ข้าวมีพันธุ์ปน - ต้นทุนการผลิตสูง - มีการใช้สารเคมีในการทำนา
โอกาส (O) - มีตลาดรองรับ - มีความต้องการของตลาดสูง - มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ ให้ความสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง - มีกลุ่มแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต - มีความรู้ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) - การผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า - การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าวหอมมะลิ	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) - การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทำการเกษตรมากขึ้น - สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำ
ภัยคุกคาม (T) - ราคาผลผลิตแปรปรวน - ไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตเองได้ - มีภัยธรรมชาติและโรคระบาด	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) - สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง) - สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช - แปรรูปผลผลิตในช่วงราคาตกต่ำ	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริมอื่นๆ

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๒ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
- ๑.๓ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าวหอมมะลิ

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ๒.๒ ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ให้ทำการเกษตรมากขึ้น
- ๒.๓ สนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งน้ำ

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันโรคแมลงศัตรูพืช
- ๓.๓ แปรรูปผลผลิตในช่วงราคาตกต่ำ

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริมอื่น ๆ

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. ปริมาณการปลูกข้าว. สืบค้น ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก :

<https://farmer.doae.go.th/>

..... ๒๕๖๘. พื้นที่เพาะปลูกพืช. แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>

..... ๒๕๖๘. วิสาหกิจชุมชน. แหล่งที่มา : <https://smce.doae.go.th/>

..... ๒๕๖๘. หัวหน้าครัวเรือน, ลักษณะการประกอบอาชีพ, การถือครองที่ดิน, ประเภท
เอกสารสิทธิ์. สืบค้น ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จาก : <https://aiu.doae.go.th/>

สำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด. ๒๕๖๗. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดร้อยเอ็ด (GPP) ปีพ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ .

สืบค้นวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ . จาก : https://roiet.nso.go.th/index.php?option=com_content

&view=article&id=๓๐๑:๒๙-jul-๒๐๒๐-roi-et-provincial-gross-product-gpp-year-๒๐๐๙-

๒๐๑๘&catid=๓๖